

Binnen de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken bestond bij zeven fracties de behoefte de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken enkele vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de minister van Buitenlandse Zaken d.d. 8 oktober 2010 inzake de geannoteerde agenda van de informele bijeenkomst van Europese bewindspersonen verantwoordelijk voor ontwikkelingssamenwerking (informele OS-Raad) op 21-22 oktober 2010 (21 501-04, nr. 116).

De fungerend voorzitter van de commissie,
Ormel

De griffier van de commissie,
Van Toor

Algemeen

De leden de VVD-fractie danken de minister voor de geannoteerde agenda van de Informele OS-Raad waarvan ze met belangstelling kennis hebben genomen.

De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid hebben met belangstelling kennis genomen van de geannoteerde agenda, maar zijn vooral ook benieuwd naar de inzet van de nieuwe bewindspersoon bij de informele OS-raad. Deze leden vinden het ook jammer dat bij het verschijnen van de geannoteerde agenda de agenda van de raad nog niet bekend was. Gaat de regering zich inzetten om de agenda's eerder beschikbaar te krijgen? Ten tijde van het schrijven de schriftelijke inbreng is het nog niet duidelijk wie namens Nederland bij de informele Raad aanwezig zal zijn, een staatssecretaris of een minister.

De leden van de PVV-fractie hebben met verbazing kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de informele bijeenkomst van de Europese ministers voor ontwikkelingssamenwerking. Naar aanleiding van voornoemde agenda brengen deze leden de navolgende opmerkingen en vragen naar voren. Volgende week spreken de Europese ontwikkelingshulpministers met elkaar. De leden van de PVV-fractie beginnen met op te merken dat het haar deugd doet dat Nederland geen ontwikkelingshulpminister meer heeft en ook de komende jaren niet zal hebben. Weer een klap voor de linkse kerk en dat is prachtig. Al die ontwikkelingshulpministers mogen van hen volgende week gewoon thuisblijven. De leden van de PVV-fractie vinden dat de Europese Unie zich helemaal niet met ontwikkelingshulp moet bezighouden. Europa is wat hen betreft een puur economisch samenwerkingsverband teneinde onze welvaart te vergroten, en zou dus zeker geen belastingcenten moeten uitdelen in gebieden die niet meekomen in de vaart der volkeren. Graag vernemen deze leden van de staatssecretaris wat hij daar van vindt.

De leden van de CDA-fractie vernemen graag welke bewindspersoon namens Nederland zal deelnemen aan deze informele Raad voor Ontwikkelingssamenwerking. De leden van de CDA-fractie wensen deze bewindspersoon een vruchtbaar overleg toe waarin naar zij hopen een goede start wordt gemaakt voor een constructieve en intensieve samenwerking op het gebied van de Europese ontwikkelingssamenwerking. De leden van de CDA-fractie vinden dat de EU meer werk moet maken van donorharmonisatie, afstemming, coördinatie en specialisatie op dit terrein, met een grote doelmatigheid in de bestedingen.

De leden van de fractie van D66 hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Informele OS-Raad van 21 en 22 oktober 2010 en van de mededeling hierin dat het voorzitterschap informeel de volgende onderwerpen heeft aangekondigd: prioriteiten EU Ontwikkelingssamenwerking, begrotingssteun, EPA-onderhandelingen en innovatieve financiering.

De leden van de fractie van GroenLinks betreuren het dat er geen algemeen overleg kan plaatsvinden over de EU informele OS-raad. De leden van de fractie van GroenLinks wensen de nieuwe staatssecretaris via deze schriftelijke weg veel succes bij zijn eerste optreden in dit gremium.

Prioriteiten EU Ontwikkelingssamenwerking

De leden van de VVD-fractie constateren dat er onduidelijkheden bestaan in de verhoudingen van de drie Europese posten die te maken hebben met ontwikkelingssamenwerking, zijnde Hoge Vertegenwoordiger Ashton, Commissaris Piebalgs en Directeur-generaal Peter Zangl (ECHO). Zij vragen aan de staatssecretaris of hij uiteen kan zetten wie uiteindelijk verantwoordelijk is voor de uitgaven van het OS-budget. En wat is de rol hierin van het Europese Parlement. Bovendien vernemen zij graag wie deze uitgaven controleert. De leden van de VVD-fractie ondersteunen nadrukkelijk de inzet van de regering ten behoeve van een veel grotere nadruk op productieve investeringen bij de Europese ontwikkelingssamenwerking. Hoe zal die prioriteit voor productieve investeringen zich verhouden tot de begrotingssteun, die tot nu toe alle nadruk kreeg? Delen de Europese partners de voorkeur voor productieve investeringen (waarbij dan ook minder accent op begrotingssteun wordt gelegd)? Vindt die voorkeur voor productieve investeringen reeds invulling in de praktijk van de Europese ontwikkelingssamenwerking? Welke EU-landen nemen thans deel aan het overleg over Europese ontwikkelingssamenwerking? Streeft de regering naar een uitbreiding van het aantal EU-lidstaten dat deelneemt aan de EU-OS-Raad?

De leden van de PvdA-fractie vragen de regering toe te lichten wat de visie is op Europese Ontwikkelingssamenwerking? Hoe zou het geïntegreerde EU-beleid in regio's zoals de Hoorn van Afrika en Afghanistan vorm moeten krijgen? Zullen behalve Hoge Vertegenwoordiger Ashton die de vergadering voorziet, ook commissarissen Piebalgs, Georgieva en De Gucht bij deze discussie aanwezig zijn? In de geannoteerde agenda wordt ook het belang van nieuwe impulsen aan werkverdeling genoemd. De leden van de fractie van de Partij van Arbeid maken zich nog steeds zorgen over de donorcoördinatie in EU-verband. Wat is de stand van zaken met betrekking tot de cross-country division of labour en de implementatie van de Gedragscode inzake Werkverdeling en Complementariteit?

Het agendaonderdeel «prioriteiten op het gebied van ontwikkelingssamenwerking» mogen de Europese hulpsinterklazen van ons snel afronden: wat de leden van de PVV-fractie betreft is er maar één prioriteit en dat is zo snel mogelijk stoppen met al die ontwikkelingshulp. Hierop maken zij één uitzondering en dat is noodhulp, maar zelfs daarmee zou Europa zich niet moeten bemoeien.

De leden van de CDA-fractie ondersteunen de inzet van Nederland om in de discussie over de prioriteiten van de EU op gebied van ontwikkelingssamenwerking in te zetten op de regio's zoals de Hoorn van Afrika en Afghanistan/Pakistan. Hierbij hoort ook het Grote Merengebied naar de mening van de CDA-fractie. Kan de staatssecretaris aangeven hoe dit geïntegreerd beleid wordt vormgegeven en hoe precies de rol van de Eurocommissaris van Ontwikkelingssamenwerking versus de rol van de Hoge Vertegenwoordiger zal zijn? Deze leden zijn het eens met de aandacht voor begrotingssteun, waarover later meer, en nieuwe impulsen aan werkverdeling OS. Hoe staat het met die werkverdeling, waar al geruime tijd aan wordt gewerkt? Hoe verloopt dit voor Nederland in Mozambique en Mali? Waarom duurt het zo lang? Op welke wijze wordt hieraan een impuls gegeven? Wordt er voor dit proces een deadline opgesteld om zodoende enige druk op het proces te houden? Zijn er voor alle landen waar EU-donoren zitten, voorttrekkers? Zitten hierbij ook landen buiten Afrika?

De leden van de SP-fractie zijn van mening dat de EU met grote regelmaat «nieuwe» plannen op het gebied van ontwikkelingssamenwerking ontwikkelt. Nu ook weer met Groenboek dat Commissaris Piebalgs (ontwikkelingssamenwerking) in november zou willen presenteren over de toekomst van het EU OS-beleid. Dit werpt een flink rookgordijn op voor wat betreft de daadwerkelijke uitvoering van al haar plannen. Volgens de leden van de SP-fractie zou er beter gekeken kunnen worden naar betere implementatie en uitvoering van reeds bestaand beleid zoals bijvoorbeeld de EU consensus on Development en de EU agenda voor Action. Kan de staatssecretaris aangeven of en door wie er geëvalueerd wordt of dit ook daadwerkelijk gebeurt? Wat betreft de oprichting van de Europese Dienst Extern Optreden vinden de leden van de SP-fractie het vooral van groot belang dat de wettelijke verplichtingen op het gebied van ontwikkelings-samenwerking en het doel van armoedebestrijding, zoals neergelegd in het Lissabon Verdrag, hun weerslag hierin vinden.¹ Wat deze leden betreft moeten we dus absoluut niet toe naar een «geïntegreerd en «ontschot» Europees extern beleid ...waar zowel aandacht is voor veiligheidskwesties als voor de ontwikkelingsdimensie van vraagstukken» zoals de regering nu voorstaat. Zolang er wereldwijd tegenover een dollar aan hulp voor onderwijs, eten en medicijnen nog altijd twaalf dollars voor bommen en granaten staan, moet je helemaal niet willen pleiten voor een verdere scheefgroei. Verbied juist dat het mogelijk blijft dat Europa (Nederland en Frankrijk) belangrijke exporteurs blijven van wapencomponenten die (al dan niet via een omweg) in conflictgebieden terechtkomen. Graag een reactie. Een geïntegreerd Europees beleid betekent wat deze leden betreft: niet met de ene hand geven en met de andere hand nemen. Of dat nu via oorlog, handel of migratie (asiel) is.

De leden van de fractie van D66 vernemen gaarne in welk stadium de voorbereiding voor een Groenboek van Commissaris Piebalgs zich momenteel bevindt. Deze leden onderschrijven de stelling van de regering dat een geïntegreerd beleid van de EU in regio's zoals de Hoorn van Afrika en Afghanistan/Pakistan een van de prioriteiten zou kunnen zijn. Zelf zijn deze leden van mening dat de staatssecretaris expliciet zou moeten pleiten voor een geïntegreerd beleid, niet alleen in genoemde regio's, maar ook elders op de wereld. Gaarne vernemen zij of de staatssecretaris voornemens is hierin concrete voorstellen te doen, bijvoorbeeld ten aanzien van de Europese Dienst Extern Optreden. Welke mogelijkheden ziet de staatssecretaris om dit te agenderen? Kan de staatssecretaris verder toelichten waarom in het algemeen de nadruk op de rol van productieve investeringen in de ogen van de regering toe zou moeten nemen, en hoe dit gerealiseerd zou kunnen worden?

De leden van de fractie van GroenLinks waren opgetogen over de hoge prioriteit die minister Koenders gaf aan fragiele staten en Subsahara Afrika in zijn beleid. GroenLinks is een voorstander van goed geïntegreerd beleid waarbij breed bezien wordt welke instrumenten (bijvoorbeeld van ontwikkelingssamenwerking, buitenlandse zaken, defensie, landbouw of economische zaken) het beste kunnen worden ingezet om een land vooruit te helpen. In de brief van minister Verhagen met de geannoteerde agenda lijkt het er echter op dat hij de prioriteiten van EU ontwikkelingssamenwerking wil verschuiven naar dit geïntegreerd beleid in landen waar de EU, VN en/of NAVO ook militair actief zijn. Hoe stelt de staatssecretaris dit precies voor en hoe wil hij dat de EU het invult? Het is volgens de leden van de fractie van GroenLinks namelijk geen taak van ontwikkelings-samenwerking alleen om geïntegreerd beleid neer te zetten of dit te organiseren. Ontwikkelingssamenwerking is slechts één onderdeel van dit geïntegreerde beleid. Zeker wanneer er specifiek naar landen gekeken wordt waar de EU, NAVO en/of VN militair actief zijn. De keuze om dit als prioriteit te kiezen voor EU ontwikkelingsamenwerking, vinden deze

¹ Het Verdrag van Lissabon voorziet voor het eerst in een rechtsgrondslag voor humanitaire hulp. De betrokken bepaling legt de nadruk op het eigen karakter van dit beleid. Het Verdrag van Lissabon bepaalt uitdrukkelijk dat de bestrijding en uitbanning van armoede het hoofddoel is van het EU-ontwikkelingsbeleid. Ander beleid met gevolgen voor de ontwikkelingslanden moet hieraan worden getoetst. Dit betekent bovendien dat het ontwikkelingsbeleid een zelfstandig beleid is en geen zijspoor van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid.

leden dan ook ongelukkig. Liever zien deze leden de prioriteit liggen bij coherentie van beleid om te zorgen dat het EU OS-beleid beter aansluit bij het OS-beleid van de lidstaten en andersom, bijvoorbeeld bij begrotingssteun of verantwoording door ontwikkelingslanden over ontvangen financiering. Maar ook coherentie van EU-beleid op bijvoorbeeld landbouw, handel, defensie en ontwikkelingssamenwerking, zodat deze elkaar niet tegenwerken maar juist versterken. Hoe kijkt de staatssecretaris hier naar? Is hij bereid hiervoor een lans te breken? De leden van de fractie van GroenLinks willen met een kopgroep van Europese landen een start maken met een coherenter, efficiënter ontwikkelingsbeleid neerzetten. Uiteindelijk doel is dat dit door alle EU-lidstaten en de EU zelf wordt overgenomen. Meer samenwerking en afstemming, waardoor elk donorland zich op minder thema's en in minder landen hoeft te begeven. Dit komt de effectiviteit ten goede. Zal de staatssecretaris tijdens de OS-Raad andere landen (bijvoorbeeld Engeland en de Scandinavische landen) polsen of zij iets voelen voor de vorming van zo'n kopgroep?

Begrotingssteun

Naar de mening van de leden van de VVD-fractie lag bij het Europese OS-beleid tot nu toe een veel te groot accent op begrotingssteun. Kan de staatssecretaris aangeven hoeveel haast gemaakt zal worden bij het verleggen van de nadruk op begrotingssteun naar investeringen? Wanneer kunnen we daar de resultaten van zien? Zal hij daarbij de vinger aan de Europese pols houden en ook de Kamer op de hoogte houden van de ontwikkelingen in dat opzicht? Heeft Nederland in dat opzicht ook medestanders onder de lidstaten die betrokken zijn bij het EU-OS beleid? Zo ja, om welke landen gaat het dan? Is de staatssecretaris bereid bij zijn Europese collega's erop aan te dringen dat inderdaad de lidstaten een grotere invloed moeten kunnen uitoefenen op de mate waarin de Europese Unie haar OS-middelen inzet voor begrotingssteun, op de landenkeuze enz.? De leden van de VVD-fractie ondersteunen van harte de wens van de Nederlandse regering om stevig met de Commissie en de andere lidstaten in gesprek te gaan over het beleid inzake Europese begrotingssteun voor ontwikkelingslanden.

Er is al langer discussie over het EU-beleid inzake begrotingssteun. De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid vinden het goed dat toegewerkt wordt naar een nauwer gecoördineerd beleid van Commissie en lidstaten op dit terrein, maar willen graag meer duidelijkheid over de Nederlandse inzet op dit terrein. In de geannoteerde agenda staat dat begrotingssteun een zeer nuttige hulpmodaliteit is, maar alleen in partnerlanden waar de omstandigheden dit toe laten. De Commissie heeft een grote eigen bevoegdheid voor het verlenen van begrotingssteun. Welke concrete mogelijkheden ziet Nederland voor het monitoren van het nakomen van de afspraken die bij EU-begrotingssteun worden gegeven? De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid hechten bij begrotingssteun een groot belang aan meetbare doelen en tussendoelen, en daaraan gekoppelde monitoring.

Wat betreft de leden van de PVV-fractie hoeven de ontwikkelingshulpministers dus ook niet te spreken over een onderwerp als «Europese begrotingssteun», laat staan over het nog te verschijnen «Groenboek begrotingssteun». Van deze leden hoeft dat «Groenboek» überhaupt niet te verschijnen en als het dan toch het levenslicht ziet, kan het wat hen betreft meteen de prullenbak in. Weg ermee. Begrotingssteun leidt slechts tot hulpverslaving en machtsbestending. Behalve een paar Afrikaanse elites, wordt er helemaal niemand beter van, en zeker de Nederlandse belastingbetaler niet. Deze leden zeggen: geen één belastingcent meer naar begrotingssteun. Graag een reactie van de staatssecretaris.

De leden van de CDA-fractie vinden het van groot belang dat de discussie over EU-begrotingssteun gevoerd wordt. Deze leden hebben zich hierover eerder kritisch uitgelaten, onder andere ten aanzien van Rwanda. Zij onderstrepen de inzet van Nederland dat het EU-beleid inzake begrotingssteun wordt verhelderd en aangescherpt. Welke lidstaten ondersteunen deze verscherping van Nederland? Wordt het Groenboek naar de Kamer gestuurd?

De leden van de SP-fractie waarderen de Nederlandse inzet op het gebied van Europese begrotingssteun. Het beleid moet inderdaad verhelderd en aangescherpt worden. Als Nederland – met goede redenen – haar begrotingssteun aan Rwanda intrekt, dan moet de EU hier natuurlijk niet tegelijkertijd mee doorgaan. Deze leden wachten het Groenboek en de Mededeling dan ook met veel interesse af. Maar tegelijkertijd bekruipt hen wel een beetje het gevoel dat de pot hier de ketel verwijt. Want waar Nederland van oordeel is dat de Commissie de bijbehorende beleidsdialoog en politieke dialoog met ontvangende landen veel scherper moet voeren, laat de Nederlandse regering dit zelf nogal eens achterwege. Een actueel voorbeeld is Burundi waar momenteel tal van oppositieleiders en onafhankelijke journalisten met de dood bedreigd worden. Niet zelden door/met behulp van dezelfde politie aan wie Nederland (sectorale) begrotingssteun voor veiligheidshervorming geeft. Wat doet Nederland eigenlijk? Welke consequenties stelt zij concreet in het vooruitzicht? Heeft dit effect? Hoe wordt dat gemeten? Welke sancties stelt Nederland voor als de Commissie toch (weer) de verkeerde kant op beweegt: intrekking bijvoorbeeld?

De leden van de fractie van D66 zijn content met het feit dat de Raad op aandringen van Nederland besloten heeft om toe te werken naar een nauwer gecoördineerd beleid van Commissie en lidstaten op het gebied van begrotingssteun. Deze leden sluiten zich aan bij het oordeel van de regering dat ontwikkelingslanden waar basisvoorwaarden op het gebied van goed bestuur, corruptiebestrijding en mensenrechten ontbreken, in principe niet in aanmerking dienen te komen voor deze vorm van hulp. Op welke manier zal de staatssecretaris dit inbrengen tegenover de Commissie en andere lidstaten? Zal hij pleiten voor (een onderzoek naar) een uniforme toetsingskader voor de criteria waarbij het verliezen van begrotingssteun mogelijk in beeld komt? De leden van de fractie van D66 pleiten ervoor dat in Europees verband periodieke toetsing van die criteria, op basis van bijvoorbeeld een commissierapport, plaatsvindt. Kan de staatssecretaris hier een reactie op geven?

EPA onderhandelingen

Er wordt inmiddels acht jaar onderhandeld over de Economische Partnerschap Akkoorden (EPA's). De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid vinden dat de EU terughoudend moet zijn bij het afsluiten van de zogenaamde individuele EPA's: handelsakkoorden per land. Eén van de doelstellingen van de EPA's is regionale economische integratie en ontwikkeling. Kan de regering ons meer vertellen over impact-studies die de afgelopen tijd gedaan zijn met betrekking tot de EPA's? Wat zijn de uitkomsten en hoe zijn die uitkomsten van invloed op de lopende onderhandelingen? De leden van de fractie van de PvdA zijn er vooralsnog niet van overtuigd dat het voortbestaan van de interim EPA's zorgelijk of onwenselijk is. Deze leden willen daarnaast nogmaals de noodzaak benadrukken om ook in WTO-verband tot een succesvolle afronding te komen van de huidige Doha-ronde. De positie van ontwikkelingslanden staat in de Doha-ronde centraal, maar uiteindelijke vormen de belangen van de grote voedselproducerende handelsblokken, inclusief de EU, het grootste struikelblok. Is de nieuwe bewindspersoon van plan dit

onderwerp aan te kaarten tijdens de informele OS-raad? Zo ja, wat zal de inzet zijn? Zo nee, waarom niet?

De leden van de CDA-fractie delen de zorgen van de regering over de stagnatie in de onderhandelingen. Op welke wijze gaat de Commissie hieraan een impuls geven? Wat is de positie ten aanzien van de EPA's van de ACS-landen? Deze leden zijn van mening dat om invulling te geven aan onze bijzondere band met Suriname de positie van Suriname in de onderhandelingen, bijvoorbeeld over de prijs van bananen, zou moeten worden ondersteund. Wat is hiervan de stand van zaken? Hoe wordt hier door andere Europese lidstaten tegen aangekeken?

De onderhandelingen over de EPA's liggen inderdaad stil en hier is, naar de mening van de leden van de SP-fractie, ook een goede reden voor: onrealistische eisen van de kant van de EU. Kan de staatssecretaris de Kamer de nieuwe voorstellen van de Europese Commissie aan de ACS-landen doen toekomen? Welke verschillende openstaande punten betreft het en welke tijdslijnen stelt de Commissie voor? Valt hier ook het voorstel onder om GSP+ in te voeren?

De leden van de fractie van D66 delen de bezorgdheid van de regering ten aanzien van de stagnatie in de onderhandelingen en de afnemende geloofwaardigheid van het proces. Deze leden zouden gaarne vernemen of de staatssecretaris de bereidheid van de Commissie om nieuwe voorstellen aan de ACS-landen aan te bieden ondersteunt. Kan de staatssecretaris meer zeggen over de inhoud van deze mogelijke nieuwe voorstellen?

De leden van de fractie van GroenLinks maken zich ernstig zorgen over de EPA onderhandelingen. Kan de staatssecretaris meer informatie geven over welk onderhandelingsbod er nu namens de EU op tafel ligt aan de verschillende Afrikaanse ACS-regio's waarmee wordt onderhandeld? Wat is de inschatting van de staatssecretaris over de ontwikkelingsvriendelijkheid van deze voorstellen? In hoeverre zou een nieuwe serie voorstellen van de EU afwijken van wat nu op tafel ligt? In hoeverre wordt de beperkte ontwikkeling en de fragiliteit van de ACS-economieën in Afrika daadwerkelijk meegewogen als het gaat om de markttoegang die zij moeten bieden?

Innovatieve Financiering

De leden van de VVD-fractie vragen de staatssecretaris aan te geven wat concreet verstaan kan worden onder «innovatieve financieringen met een behoorlijk revenupotentieel»? Gaat het daarbij wellicht om investeringen die worden terugbetaald zoals bij de Nederlandse Financieringsmaatschappij Ontwikkelingslanden?

De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat de discussie over een mogelijke belasting op financiële transacties actueel is in EU-verband. De discussie is ook van groot belang voor ontwikkelingslanden. Staat deze discussie op de agenda van de informele raad, of is de minister of staatssecretaris van plan deze discussie ter sprake te brengen? Wat zal dan de Nederlandse inzet op dit punt zijn? Acht de regering dit wenselijk en haalbaar, en waar zou de opbrengst aan besteed moeten worden? Is bekend wat het standpunt van andere OS-ministers op dit punt is? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat zijn die standpunten?

In het kader van Europa en ontwikkelingshulp hebben de leden van de PVV-fractie nog een laatste vraag aan de staatssecretaris: waarom gaf Nederland de afgelopen jaren steeds 0,8 procent van ons nationale

inkomen – let wel, bijna 5 miljard euro per jaar – uit aan ontwikkelingshulp, terwijl bijvoorbeeld Duitsland maar 0,4, Oostenrijk maar 0,37 en Italië dit jaar zelfs maar 0,2 procent aan ontwikkelingshulp besteedt? Waarom was Nederland al die tijd het GroenLinks van Europa? Graag een reactie.

De leden van de CDA-fractie delen de mening van de regering dat meerwaarde van innovatieve financiering onder andere ligt in het potentieel van nieuwe partnerschappen voor ontwikkeling, bijvoorbeeld met de private sector, zoals is opgepakt ter voorbereiding van de MDG-Top onlangs in New York. Worden in andere EU-lidstaten soortgelijke initiatieven ondernomen? Welke rol kan Nederland daarbij spelen?

Vorige week werd bekend dat de Europese Commissie een mondiale tax op financiële transacties wil doorvoeren. Tot het zover is stelt Brussel een alternatieve belasting voor de financiële sector voor die € 25 miljard per jaar kan opbrengen. De regering is hier geen voorstander van omdat er teveel overlap met de bankenheffing zou zijn. De leden van de SP-fractie vragen de staatssecretaris om aan te geven waar de overlap volgens hem precies zit. De regering liet eerder ook weten dat zij geen voorstander is van een Europese tax op financiële transacties. Steunt de regering dit voorstel van de Europese Commissie – nu het om een mondiale tax gaat – nu wel? Naast deze verschillende vormen van innovatieve financiering bestaan er nog vele anderen. Zo stelde Oxfam-Novib vorige week voor om een heffing op scheepvaart in te voeren. Scheepsbrandstoffen zijn tot nu toe – in tegenstelling tot benzine – geheel onbelast, terwijl de uitstoot sinds 1990 is verdubbeld. Graag een reactie van de staatssecretaris. Daarnaast bestaan er verschillende mogelijkheden om op Europees niveau iets te doen aan miljoenen (miljarden) die Afrika jaarlijks verliest als gevolg van belastingontduiking, -ontwijking, en -vrijstelling door (Westerse) multinationals. Zo bleek onlangs uit het Global Financial Integrity rapport dat in de voorbije veertig jaar het Afrikaanse continent meer dan 850 miljard dollar aan inkomsten heeft misgelopen¹. Corruptie blijkt voor slechts drie procent van het totale bedrag verantwoordelijk te zijn. Het overgrote deel van de misgelopen inkomsten, tot 65 procent, is toe te schrijven aan commerciële belastingontduiking, vooral via dumping door multinationale bedrijven. (De overige dertig procent komt uit drugshandel, verkoop van namaakgoederen en afpersing.). En hoewel de EU onlangs haar transparantierichtlijn Europese multinationals heeft herzien, ontbreekt hierin (vooralsnog) de verplichting om informatie op te nemen over geldstromen die van land tot land lopen. In de VS is zulke wetgeving onlangs wél aangenomen. Is Nederland bereid hier ook binnen de EU voor te pleiten?

De leden van de fractie van D66 vragen of de wens van de minister dat er in ieder geval geen oormerking van fondsen voor specifieke doelen komt, zijn enige wens is? Zo neen, welke additionele wensen zijn er, en is het mogelijk en/of wenselijk dat de minister deze wensen als voorwaarden op tafel legt?

De leden van de fractie van GroenLinks stellen dat de vorige regering zich ervoor heeft ingezet dat klimaatfinanciering voor ontwikkelingslanden additioneel moet zijn aan geld voor ontwikkelingssamenwerking. Een mogelijk financieringsbron zou de internationale en/of Europese koolstofmarkt kunnen zijn (denk aan ETS veilingopbrengsten). Hoe staat de staatssecretaris hiertegenover als nieuwe financieringsbron voor klimaatmitigatie en -adaptatie? Staat de staatssecretaris achter het principe dat «de vervuiler betaalt»? De fractie van GroenLinks heeft de vorige regering per aangenomen motie gevraagd het Nederlands fiscaal stelsel voor multinationale ondernemingen door te lichten op belasting-

¹ ILLICIT FINANCIAL FLOWS FROM AFRICA: HIDDEN RESOURCE FOR DEVELOPMENT
«http://www.gfip.org/storage/gfip/documents/reports/gfi_africareport_web.pdf»

ontduiking en -ontwijking ten koste van ontwikkelingslanden. Uit schattingen van verschillende onderzoekers blijkt namelijk dat veel geld uit ontwikkelingslanden verdwijnt door belastingontduiking en -ontwijking, waardoor ontwikkelingslanden weinig inkomstenbronnen overhouden behalve geld van donors als Nederland. Is de staatssecretaris bereid een einde te maken aan deze praktijk, waarbij geld dat we aan ontwikkelingslanden geven via deze weg weer in Nederland terecht komt?